

رساله

جهت اخذ درجه دکتراى تخصصى (Ph.D) در رشته برنامه ریزی درسی

عنوان

طراحی برنامه درسی دکتری تخصصی طب نظامی
در دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج)

اساتید راهنما

دکتر اسماعیل زارعی زوارکی - دکتر عباس عباس پور

اساتید مشاور

دکتر حسن ملکی - دکتر شعبان مهرورز

اساتید داور

دکتر یحیی مهاجر - دکتر سید مسعود خاتمی

دانشجو

رمضان رحمانی

زمستان ۱۳۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تشکر و قدردانی

پس از حمد و ثنای الهی، شاکر و سپاسگزارم که خداوند متعال با الطاف ربانی اش توفیق داد، نگارش این رساله را به پایان برسانم و به شکرانه این نعمت با خدای خود عهد می کنم دانشی که آموخته ام را در جهت رضای او و خدمت به خلق او بکار ببرم.

اینک که در رهگذر عمر فرصتی بدست آمد تا بخشی از زندگی خود را در کنار اساتید فرزانه و شایسته ای به شاگردی بپردازم و حاصل تلمذ از آنان مثمر ثمر واقع شد بر خود فرض می دانم که در کمال ادب و احترام مراتب سپاس و قدردانی خالصانه و صمیمانه را از همه آنان و همه کسانی که در این راه دشوار یاری ام کردند ابراز نمایم:

- از محضر اساتید محترم راهنما جناب آقایان "دکتر اسماعیل زارعی زوارکی" و "دکتر عباس عباس پور" و اساتید محترم مشاور جناب آقای "دکتر حسن ملکی" و جناب آقای "دکتر شعبان مهرورز" که همگی این بزرگواران از نزدیک به حقیر در انجام این وظیفه یاری رساندند، قدردانی و سپاسگزاری می نمایم.

- از اساتید محترم داور جناب آقای دکتر یحیی مهاجر و جناب آقای دکتر سید مسعود خاتمی که داوری این رساله را تقبل فرمودند تشکر و قدردانی می نمایم.

- تشکر ویژه از خانواده صبورم دارم که اگر صبوری و دلگرمی دادن آنها نبود شروع و تداوم تحصیل برای من میسر نمی شد. از آنها به خاطر قصور در انجام وظایفم در این مدت پوزش می طلبم. همچنین از زحمات دختر عزیزم مهندس فاطمه رحمانی که در نگارش رساله کمک نمودند، تشکر و قدر دانی می کنم.

- از همکاری اساتید و اعضاء محترم هیات علمی مشارکت کننده در نظر سنجی سپاسگزارم و از خداوند متعال برای همه این عزیزان، تندرستی و بهروزی آرزومندم.

- از همکاری و مساعدت اعضاء محترم گروه جراحی عمومی دانشکده پزشکی بقیه ا..(عج) به ویژه از ریاست محترم گروه جناب آقای دکتر خاتمی ، گروه طب اورژانس دانشکده پزشکی بقیه ا..(عج) تشکر و قدر دانی می کنم.
- از ریاست محترم دانشگاه علامه طباطبایی، رییس محترم دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی و تمامی اساتید محترم دانشکده، بخصوص مدیر محترم گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی جناب آقای دکتر حسن ملکی تشکر و قدردانی می نمایم.
- از همکاری و حمایت جناب آقای دکتر جعفر اصلانی فرمانده محترم دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله(عج) و معاون محترم آموزشی وقت این دانشگاه سردار دکتر مهرورز تشکر و قدر دانی می کنم.
- از همکاری و مساعدت معاون محترم بهداشت و درمان سپاه جناب سردار دکتر عراقی زاده و ریاست محترم اداره آموزش و پژوهش این معاونت سردار دکتر شعبان مهرورز سپاسگزارم.
- از همکاری و مساعدت پرسنل حفاظت اطلاعات ارتش جمهوری اسلامی ایران به ویژه جناب امیر اژدری و جناب امیر حاتمی و جناب سروان سیفی پور که در فراهم کردن اطلاعات مربوط به برنامه درسی کشور های مورد نظر از طریق وابسته های نظامی ایران بنده را یاری نمودند صمیمانه تشکر و قدردانی می کنم.
- از همکاری و مساعدت اعضاء محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی آجا به ویژه از آقای دکتر امینی(گروه طب نظامی) و سرکار خانم دکتر علیاری که با فراهم کردن اطلاعات مورد نیاز و در اختیار گذاردن تجارب خود بنده را یاری فرمودند سپاسگزارم.
- از همکاری و حمایت های مرکز تحقیقات مدیریت راهبرد سلامت پژوهشگاه علوم پزشکی بقیه ا..(عج) به ویژه از جناب آقای دکتر ابراهیم نیا صمیمانه تشکر و قدردانی می کنم.

تقدیم به

پیشگاه مقدس

حضرت بقیه الله الأعظم امام زمان روحی فداه (عج)

و ارواح پاک شهیدان اسلام

بالأخص شهدای انقلاب اسلامی ایران و هشت سال دفاع مقدس

و روان پاک

رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی رضوان الله تعالی علیه

تقدیم به

رهبر معظم جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خامنه ای (مد ظله العالی)

تقدیم به

نظامیان و پرسنل شجاع نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و آرزوی
سلامتی برای آنان

تقدیم به

پدر و مادر ارجمندم که حق بزرگی برگردن من دارند

تقدیم به

همسر مهربانم و فرزندان عزیزم دکتر سمیه ، مهندس فاطمه ، آقا سجاد
و همچنین داماد گرامیم مهندس مهدی ابوالحسنی

چکیده

چکیده

حوادث جنگی و تروریستی در جهان امروز رو به گسترش است. تنوع و پیچیدگی های زیادی در سلاحها، آثار و عوارض آنان به وجود آمده است. نظامیان با توجه به نقش و ماهیت شغلی که دارند در معرض خطرها و بیماریهای خاص قرار دارند. طب نظامی در رابطه با نیازهای سلامتی نظامیان فعالیت می کند. پزشکان نظامی نیاز به دانش، نگرش و تجربه ویژه ای دارند تا بتوانند پاسخگوی نیاز های خاص نظامیان در جنگ و حوادث باشند. نظر به اینکه هم اکنون پزشکان نظامی ما، دانش آموخته با همان برنامه درسی کشوری هستند و برنامه درسی ویژه طب نظامی در ایران وجود ندارد، این مطالعه با هدف طراحی برنامه درسی طب نظامی با گرایش طب اورژانس نظامی در دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا..(عج) انجام شده است. به منظور دستیابی به این هدف در این تحقیق از روش پژوهش ترکیبی (کیفی و کمی) استفاده شد. در بخش کیفی داده ها از طریق بررسی و تحلیل تجارب جهانی در خصوص آموزش و برنامه درسی طب نظامی با مراجعه به اسناد و متون و فیش برداری از منابع جمع آوری شد و در بخش کمی به روش دلفی و با استفاده از پرسشنامه کتبی و پنل تخصصی در سه مرحله به نظر سنجی از صاحب نظران داخلی در رابطه با ویژگی های برنامه درسی مورد نظر پرداخته شد. نتایج و یافته های این مطالعه نشان داد که طب نظامی امروزه در حال تحول است. ارتش های جهان دارای سابقه تربیت پزشک نظامی در آکادمی های مخصوص با برنامه درسی منحصر به فرد هستند. در طب نظامی علاوه بر آنچه که در پزشکی غیر نظامی آموزش داده می شود لازم است مطالب علمی خاص آموزش داده شود؛ همچنین نتایج نظر سنجی از خبرگان داخلی نشان داد که ۹۲ درصد آنان راه اندازی رشته طب نظامی در ایران را ضروری دانستند. این کارشناسان در اولین مرحله توسعه طب نظامی در ایران، گرایش طب اورژانس نظامی را در اولویت تشخیص دادند. برنامه درسی این رشته تخصصی چهار ساله در دو بخش نظری- عملی و بالینی به ترتیب با ۳۵ واحد درسی و ۳۶ ماه دوره چرخشی بالینی و ۶ واحد پایان نامه تحقیقی طراحی گردید. دروس: آشنایی عمومی با

سیستم های نظامی، اپیدمیولوژی بیماریها در جنگ و نظامیان (بیماری های مواجهه شغلی نظامی) و بحرانها، تروماتولوژی، تشخیص، مراقبت و تثبیت وضعیت بیمار دچار تروما در شرایط بحران و جنگ، عوامل جنگهای نوین، طب محیطی، طب هوا- فضا، طب دریا و زیر سطحی، طب حوادث، تریاژ - تخلیه و انتقال مجروحین و بیماران، بهداشت و طب پیشگیری در شرایط بحران و جنگ، روانشناسی و روانپزشکی نظامی، مدیریت مراکز درمانی نظامی و کارورزی در محیط های شغلی نظامی و مراکز اورژانسی - درمانی نظامی از مهمترین مواد درسی و ویژگی آن می باشد که در این برنامه در نظر گرفته شده است. طب اورژانس نظامی با این برنامه درسی جامع و با رویکرد نظامی، ویژه تربیت پزشک نظامی برای خدمت به مصدومین و بیماران بدحال در شرایط جنگ و حوادث و همچنین در شرایط عادی می تواند نقش تعیین کننده ای را در طب نظامی ایفا نماید. پزشک تربیت شده طب نظامی، متخصص شایسته و مناسبی برای پاسخگویی به نیازنظامیان در صدمات جنگ، بیماریها و خطرات شغلی آنان و همچنین پزشک قابلی در فوریت های پزشکی کشوری و در حوادث غیرمترقبه در یاری رساندن و حفظ حیات مصدومین و بیماران بدحال غیر نظامی خواهد بود.

کلیدواژه ها: طب نظامی، نیازهای آموزشی پزشکان نظامی، برنامه درسی، طب اورژانس نظامی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات تحقیق
۲۱	مقدمه
۲۳	بیان مسئله
۲۷	اهمیت و ضرورت تحقیق
۲۸	اهداف تحقیق
۲۸	الف) هدف کلی
۲۸	ب) اهداف جزئی
۲۹	سئوال های تحقیق
۲۹	تعریف مفاهیم تحقیق
۲۹	تعریف نظری برنامه درسی
۳۰	تعریف عملیاتی برنامه درسی
۳۰	تعریف نظری طب نظامی
۳۰	تعریف عملیاتی طب نظامی
	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۳۲	مقدمه
۳۲	بخش اول: برنامه درسی
۳۲	تعاریف برنامه درسی
۳۴	ترکیب و عناصر برنامه درسی
۳۵	رویکرد های برنامه درسی
۳۶	انواع طرح های برنامه درسی
۳۶	الگو های طراحی برنامه درسی
۳۷	مدلهای برنامه ریزی درسی

۳۸	فرایند برنامه ریزی درسی
۳۸	گام های برنامه ریزی درسی
۳۹	نیازسنجی در برنامه درسی
۴۰	اهداف در برنامه درسی
۴۱	محتوا در برنامه درسی
۴۲	سازمان دهی محتوا
۴۳	انواع سازماندهی
۴۳	سازمان دهی افقی
۴۳	سازمان دهی عمودی
۴۴	راهبردهای یاد دهی - یادگیری
۴۶	ارزشیابی
۴۹	بخش دوم: طب نظامی
۴۹	مفهوم شناسی طب نظامی
۵۰	نقش و ماموریت طب نظامی
۵۰	نقش طب اورژانس در نیروهای مسلح
۵۱	وظایف تشکیلات طب نظامی در ارتش
۵۱	مراقبت های عملیاتی
۵۱	کمک رسانی در سوانح
۵۱	مراقبت های بهداشتی عمومی
۵۲	آموزش
۵۲	نقش نیروهای مسلح و طب نظامی در حوادث غیر مترقبه
۵۲	فعالیت های طب نظامی
۵۳	تاریخچه طب نظامی در جهان
۵۴	تشکیل سازمان های امداد و نجات در جنگ های بزرگ
۵۵	زمینه های آموزش و مباحث اختصاصی در طب نظامی
۵۷	آموزش های مورد نیاز پزشکان نظامی
۵۸	آموزش جراح ۱
۵۸	مباحث آموزشی برای جراح نظامی
۵۹	مباحث آموزشی برای جراح ۱
۶۰	طب نظامی در آمریکا
۶۰	تاریخچه طب نظامی در آمریکا
۶۰	مراحل تکامل سازمان طب نظامی در آمریکا

۶۲	ساختار طب نظامی در ارتش آمریکا و عملکرد آن در عملیات های نظامی
۶۳	آموزش طب نظامی در آمریکا
۶۵	طب نظامی با تخصص طب کار و محیط در دانشگاه USUHS
۶۶	اهداف
۶۶	برنامه درسی
۷۰	طب نظامی [مقطع تخصص] در مرکز پزشکی نظامی والتر رید آمریکا
۷۰	برنامه درسی جراحی ارتوپدی در ارتش آمریکا
۷۱	طب نظامی در روسیه
۷۱	اهداف طب نظامی در روسیه
۷۲	مراکز آموزشی طب نظامی در روسیه
۷۳	دوره تخصص (رزیدنتی) در رشته طب اورژانس و تروماتولوژی
۷۳	بخشهای چرخشی بالینی
۷۴	آموزش طب نظامی و طب اورژانس در هند
۷۵	برنامه های آموزشی دوره یک ساله طب اورژانس
۷۵	طب نظامی در سایر کشورها
۷۵	آموزش طب نظامی در اوکراین
۷۵	آموزش طب نظامی در کشور ارمنستان
۷۶	آموزش طب نظامی در کشور بلاروس
۷۶	آموزش طب نظامی در مکزیک
۷۷	طب نظامی در چک اسلواکی
۷۷	رشته جراحی نظامی
۷۸	مواد درسی
۷۸	دروس اختصاصی رشته طب نظامی عمومی در چک اسلواکی
۸۰	آموزش طب نظامی به دانشجویان افسری پزشکی در تایلند
۸۱	طب نظامی در ایران
۸۲	تأسیس مدرسه دارالفنون
۸۳	طب نظامی در ایران از قاجاریه تا شهریور ۱۳۵۹
۸۴	طب نظامی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران (دوران ۸ سال دفاع مقدس)
۸۶	تجارب جنگ های نوین در ۸ سال دفاع مقدس
۸۸	بخش سوم: طب اورژانس نظامی
۸۸	تعریف
۸۸	تاریخچه طب اورژانس

- ۹۰ طب اورژانس نظامی
- ۹۱ **بخش چهارم: مروری بر مطالعات و تحقیقات گذشته**
- ۹۱ تحقیقات داخلی
- ۹۱ الف) برنامه های درسی طب نظامی در دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج)
- ۹۲ ب) برنامه های طب نظامی در دانشگاه علوم پزشکی آجا
- ۹۶ ج) برنامه درسی طب اورژانس کشوری در ایران
- ۹۸ د) طراحی برنامه درسی در سایر رشته ها در ایران
- ۹۹ تحقیقات خارجی
- ۱۰۱ برنامه آموزش طب نظامی در دانشگاه University of Queensland استرالیا
- ۱۰۱ ویژگی های دانش آموختگی
- ۱۰۳ برنامه طب اورژانس نظامی در مرکز Brooke ارتش امریکا
- ۱۰۴ برنامه درسی دوره رزیدنتی طب اورژانس نظامی در مرکز پزشکی نظامی Brooke تگزاس
- ۱۰۶ طب اورژانس نظامی در دانشگاه USUHS
- ۱۰۷ برنامه رزیدنتی طب اورژانس در دانشگاه Loma Linda University Medical Center (LLUMC) آمریکا
- ۱۰۸ برنامه رزیدنتی طب اورژانس در مرکز Darnall Army Medical Center
- ۱۰۹ برنامه درسی سه ساله طب اورژانس در مرکز پزشکی نظامی دارنال
- ۱۱۰ نتیجه گیری

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

- ۱۱۳ مقدمه
- ۱۱۳ نوع مطالعه
- ۱۱۵ جامعه آماری
- ۱۱۵ نمونه و روش نمونه گیری
- ۱۱۶ ابزار و روش گرد آوری داده ها
- ۱۱۶ جمع آوری اطلاعات از طریق مطالعه منابع و متون
- ۱۱۷ شیوه و مراحل انجام تحقیق
- ۱۱۸ نحوه سنجش روایی و اعتبار پرسشنامه
- ۱۱۸ پرسشنامه مرحله اول (برنامه درسی اولیه طب نظامی)

فصل چهارم: یافته های تحقیق

- ۱۲۱ مقدمه
- ۱۲۲ **بخش اول: اطلاعات جمعیت شناختی صاحب نظران و دیدگاه آنان در**

	<i>رابطه با ویژگی های برنامه درسی مورد نیاز طب نظامی</i>
۱۲۷	نظرسنجی از خبرگان در رابطه با برنامه درسی طب اورژانس نظامی
۱۲۷	نیاز سنجی در رابطه با راه اندازی رشته تخصصی طب نظامی
۱۴۱	بخش دوم: وضعیت موجود طب نظامی در ایران
۱۴۱	برنامه های درسی طب نظامی در دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا..(عج)
۱۴۱	برنامه های طب نظامی در دانشگاه علوم پزشکی آجا
۱۴۳	برنامه درسی طب اورژانس کشوری در ایران
۱۴۴	پیامد های مورد انتظار
۱۴۶	بخش سوم: یافته های مربوط به تجارب مهم هشت سال دفاع مقدس در
	رابطه با طب نظامی
۱۴۹	بخش چهارم: تجارب طب نظامی کشورهای امریکا، روسیه و هند
۱۴۹	تجارب برنامه درسی طب نظامی آمریکا
۱۵۲	برنامه درسی دانشگاه USUHS، دانشکده The F. Edward Hébert School of Medicine برای تربیت پزشک نظامی با رویکرد طب نظامی و اورژانس
۱۵۳	مباحث اختصاصی و شرح برنامه درسی
۱۶۱	برنامه رزیدنتی طب اورژانس در مرکز Darnall Army Medical Center
۱۶۳	طب نظامی در روسیه
۱۶۳	اهداف طب نظامی در روسیه
۱۶۴	مراکز آموزشی طب نظامی در روسیه
۱۶۵	دوره تخصص (رزیدنتی) در رشته طب اورژانس و تروماتولوژی
۱۶۵	طب اورژانس در هند
۱۶۷	بخش پنجم: برنامه درسی طراحی شده طب نظامی در این رساله
۱۶۷	۱- مقدمه
۱۶۸	۲- تغییرات عمده ای که در این برنامه نسبت به برنامه قبلی ایجاد شده است.
۱۶۸	۳- عنوان رشته به فارسی
۱۶۸	۴- عنوان رشته به انگلیسی
۱۶۹	۵- تعریف رشته
۱۶۹	۶- طول دوره
۱۶۹	۷- تاریخچه و سیر تکاملی رشته
۱۶۹	الف: درجهان

۱۷۱	ب: در ایران
۱۷۲	۸- فلسفه (ارزش و باورها)
۱۷۲	۹- چشم انداز
۱۷۳	۱۰- رسالت و مأموریت
۱۷۳	۱۱- توانمندی های مورد انتظار
۱۷۴	۱۲- محتوای برنامه درسی طب اورژانس نظامی
۱۷۹	۱۳- سازمان دهی برنامه درسی طب اورژانس نظامی
۱۸۲	۱۴- روش های یاددهی - یادگیری
۱۸۴	۱۵- ارزشیابی
۱۸۵	الف) روش های ارزشیابی
۱۸۵	ب) تعداد دفعات ارزشیابی
۱۸۵	۱۶- شرح تفصیلی محتوای آموزشی دروس نظری اصلی و اختصاصی
۱۸۵	ارزیابی و تشخیص در بیماران و مصدومین بدحال، کمکهای اولیه، تریاژ
۱۸۶	انتقال مصدومین و بیماران بدحال
۱۸۶	تروما (Trauma)
۱۹۱	طب هوا - فضا
۱۹۲	طب زیر سطحی (طب دریا)
۱۹۴	قلب و عروق
۱۹۴	بیهوشی
۱۹۴	بیماریهای محیطی
۱۹۵	ارتوپدی
۱۹۵	طب داخلی
۱۹۶	جراحی عمومی
۱۹۶	مسمومیتها
۱۹۷	بیماریهای پوست و سوختگی
۱۹۷	نورولوژی و نوروسرجری
۱۹۷	روان پزشکی
۱۹۸	اطفال
۱۹۸	پزشکی قانونی

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۲۰۰	مقدمه
۲۰۰	سوالات و بحث و نتیجه گیری درخصوص یافته های تحقیق
۲۱۳	مقایسه برنامه درسی طب اورژانس ایران با هند
۲۱۴	مقایسه آموزش پزشکی در آکادمی طب نظامی روسیه با طب اورژانس در ایران
۲۱۴	دوره تخصص (رزیدنتی) در رشته طب اورژانس و تروماتولوژی
۲۱۶	ویژگی های برنامه درسی پیشنهادی
۲۲۰	نتیجه گیری کلی
۲۲۰	پیشنهادات اجرایی و آموزشی برنامه درسی طراحی شده
۲۲۱	محدودیت های تحقیق
۲۲۲	پیشنهادات برای تحقیقات بعدی
۲۲۳	منابع و ماخذ
۲۳۱	پیوستها

فهرست جداول

صفحه	عنوان جدول
۷۹	جدول ۱-۲. برنامه درسی طب نظامی عمومی چک اسلواکی
۸۶	جدول ۲-۲. تفکیک مجروحین در گروه های مختلف عوامل آسیب رسان در جبهه های جنگ
۸۶	جدول ۲-۳. توزیع فراوانی درصد موارد عوامل مختلف آسیب رسان بر حسب نواحی مختلف آناتومیک
۹۴	جدول ۲-۴. برنامه درسی طب نظامی آجا
۹۷	جدول ۲-۵. عناوین دروس نظری عمومی ضروری طب اورژانس در ایران
۹۸	جدول ۲-۶. ساختار کلی دوره آموزشی و بخشهای بالینی تخصصی طب اورژانس در ایران
۱۰۲	جدول ۲-۷. فعالیت های تدریس و یاد گیری در دانشگاه University of Queensland استرالیا
۱۰۵	جدول ۲-۸. برنامه درسی طب اورژانس نظامی در مرکز پزشکی نظامی Brooke تگزاس - بخش دروس نظری
۱۰۶	جدول ۲-۹. برنامه درسی طب اورژانس نظامی در مرکز پزشکی نظامی Brooke تگزاس بخش دروس عملی (دوره های چرخشی بالینی)
۱۱۹	جدول ۱-۳. متغیرهای تحقیق
۱۲۲	جدول ۱-۴. توزیع فراوانی صاحب نظران برحسب مدرک تحصیلی
۱۲۳	جدول ۲-۴. شاخص های آماری مربوط به سن صاحب نظران مطالعه شده
۱۲۴	جدول ۳-۴. توزیع فراوانی صاحب نظران برحسب عضویت سازمانی
۱۲۵	جدول ۴-۴. توزیع فراوانی صاحب نظران برحسب درجه نظامی
۱۲۶	جدول ۴-۵. شاخص مرکزی مدت جبهه نمونه های مورد مطالعه

- جدول ۴-۶. راه اندازی رشته تخصصی طب نظامی در ایران تا چه اندازه مورد نیاز می باشد؟ ۱۲۷
- جدول ۴-۷. تا چه اندازه راه اندازی رشته تخصصی طب نظامی در ایران می تواند باعث پیشرفت تحقیقات علم پزشکی در حوزه نظامی بشود؟ ۱۲۹
- جدول ۴-۸. به نظر شما یک متخصص طب نظامی در چه زمینه ای از نیازهای نظامیان و افراد بحران زده باید دارای دانش، نگرش و تجربه باشد؟ ۱۳۰
- جدول ۴-۹. با توجه به سوالات فوق برای راه اندازی و تاسیس اولین رشته تخصصی طب نظامی در ایران با ایجاد کدام گرایش تخصصی طب نظامی موافق هستید؟ ۱۳۱
- جدول ۴-۱۰. اهداف رشته تخصصی طب اورژانس نظامی ۱۳۲
- جدول ۴-۱۱. محتوای برنامه درسی رشته طب اورژانس نظامی ۱۳۳
- جدول ۴-۱۲. سازمان دهی محتوای برنامه درسی طب اورژانس نظامی (۳۵ واحد نظری - عملی و ۳۶ ماه بالینی) ۱۳۷
- جدول ۴-۱۳. روش های یاددهی - یادگیری ۱۳۹
- جدول ۴-۱۴. روش های ارزشیابی ۱۴۰
- جدول ۴-۱۵. محتوای آموزشی طب اورژانس در ایران: عناوین دروس نظری عمومی ضروری ۱۴۵
- جدول ۴-۱۶. ساختار کلی دوره آموزشی و بخشهای بالینی تخصصی ۱۴۵
- جدول ۴-۱۷. نوع توانایی های مورد انتظار پزشک متخصص طب اورژانس نظامی ۱۷۴
- جدول ۵-۱. مقایسه برنامه درسی طب اورژانس ایران با **Loma Linda** امریکا ۲۰۵
- جدول ۵-۲. مقایسه و نقد و بررسی برنامه رزیدنتی طب اورژانس در مرکز **Lakeland Health Care** میشیگان امریکا با برنامه درسی طب اورژانس ایران ۲۰۷
- جدول ۵-۳. مقایسه و نقد و بررسی برنامه درسی مرکز نظامی نیروی دریایی سان دیاگو امریکا با برنامه درسی طب اورژانس ایران ۲۰۹
- جدول ۵-۴. مقایسه برنامه درسی طب اورژانس ایران با برنامه دانشگاه **Army - Baylor University** امریکا ۲۱۱
- جدول ۵-۵. مقایسه برنامه درسی طب اورژانس ایران با هند ۲۱۳

فهرست شکلها و نمودارها

صفحه	عنوان شکل ها و نمودارها
۳۴	شکل ۲-۱. شبکه عناصر برنامه درسی "ایکر"
۱۰۱	شکل ۲-۲. عناصر و ترکیب برنامه درسی
۱۱۷	شکل ۳-۱. مراحل تحقیق
۱۲۲	نمودار ۴-۱. توزیع فراوانی نسبی برحسب مدرک تحصیلی
۱۲۳	نمودار ۴-۲. توزیع فراوانی نسبی صاحب نظران برحسب عضویت هیات علمی
۱۲۴	نمودار ۴-۳. توزیع فراوانی صاحب نظران برحسب عضویت سازمانی
۱۲۵	نمودار ۴-۴. توزیع فراوانی صاحب نظران برحسب درجه نظامی
۱۲۶	نمودار ۴-۵. توزیع فراوانی صاحب نظران برحسب درجه نظامی
۱۲۷	نمودار ۴-۶. نیاز به راه اندازی رشته تخصصی طب نظامی
۱۲۸	نمودار ۴-۷. پاسخگو بودن رشته تخصصی طب نظامی به نیازهای بهداشتی - درمانی ..
۱۲۸	نمودار ۴-۸. بهبود کیفیت آموزش در بهداشت و درمان نظامیان
۱۲۹	نمودار ۴-۹. تامین نیاز نیروهای مسلح از نظر پزشک متخصص
۱۳۱	نمودار ۴-۱۰. فراوانی نسبی اعلام نظر خبرگان در خصوص گرایش طب نظامی در اولویت و مورد نیاز ایران در راه اندازی اولین رشته
۱۴۷	شکل ۴-۱. زنجیره مراکز امداد و درمان بهداری رزمی در هشت سال دفاع مقدس
۲۰۴	شکل ۵-۱. کاتالوگ برنامه درسی طب نظامی دانشگاه USU

فصل اول

کلیات تحقیق

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

طب نظامی از نظر اصطلاحی یک نوع پزشکی تخصصی و بطور خاص شاخه‌ای از طب کار می باشد که به خطرات و نیازهای نظامیان (شامل پیشگیری و درمان) توجه دارد (دپارتمان طب نظامی^۱، ۲۰۰۹). طب نظامی علمی است که به بیماری‌ها و آسیب‌هایی می‌پردازد که در جریان عملیات نظامی ایجاد می‌شوند. طب نظامی گذشته از بیماری‌های معمول به درمان طیفی از نشانگان و آسیب‌های منحصر به فرد می‌پردازد که در جمعیت‌های دیگر نادر یا ناشناخته هستند (کشاورز، ۱۳۸۷، ص ۱). پزشکان نظامی با دانش و تجربه ای که دارند به تشخیص و بر طرف کردن مسائل و نیازهای نیروهای نظامی می‌پردازند. طب نظامی در برگیرنده بررسی، پیشگیری، پاکسازی، انتقال، جابجایی، مراقبت و درمان نیروهای نظامی است که به خاطر فعالیت شغلی خود در معرض خطرات قرار گرفته و دچار بیماری و یا صدمه شده اند (وارد هون^۲، ۲۰۱۱). این یک حقیقت است که بین تاریخچه جنگ و جراحی [خدمات پزشکی] رابطه وجود دارد. از قرن هجدهم خدمات پزشکی در جنگ مورد توجه جدی بیشتر ارتش‌ها قرار گرفت (لئون^۳، ۲۰۰۵). همزمان با تحولاتی که در تجهیزات نظامی به وجود آمد طب نظامی نیز متحول شد. همچنان که سلاح‌های به کار گرفته شده در نبرد، مخرب تر و کشنده تر شدند مراقبت‌های پزشکی به تناسب پیشرفت کردند (هتز^۴، ۲۰۰۶). بدتر شدن و مخرب تر شدن سلاحها باعث بدتر شدن صدمات شد که این مسئله ضرورت بهتر شدن مراقبت از زخمیان [توسعه طب نظامی] را به وجود آورد (مک کالوم^۵، ۲۰۰۸). نامجو نیک (۱۳۸۹) با توجه به نقش

-
1. Military Medicine Department
 2. Ward Hon
 3. Leone
 4. Hetz
 5. McCallum